

ИЗБОРИ 2008.

Извештај о надзору над радом емитера током предизборне кампање
за локалне, покрајинске и републичке скупштинске изборе у Србији
(април-мај 2008. године)

С Л У Ж Б А З А Н А Д З О Р И А Н А Л И З У

Београд, мај-јун 2008.

САДРЖАЈ

I УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

1. Законски основ надзора	3
2. Ко је обављао надзор?	3
3. Предмет надзора	3
4. Начин обављања и сврха надзора	4
5. Тешкоће у спровођењу надзора	4
6. Остале напомене	5

II РЕЗУЛТАТИ НАДЗОРА

1. Карактеристични прекршаји	6
2. Опишта оцена	6

III ПРЕГЛЕД ПОНАШАЊА ЕМИТЕРА

- телевизијске станице са статусом националног односно покрајинског јавног сервиса:	
РТС 1	8
РТС 2	10
РТВ Војводина	11
- комерцијалне телевизијске станице са националном покривеношћу:	
ТВ Авала	14
Б 92	16
ТВ Кошава	21
ТВ Пинк	22
ТВ Фокс	24
- радио-станице са статусом јавног сервиса:	
Радио Београд 1	26
Радио Нови Сад	27
- комерцијалне радио-станице са националним покривањем:	
Радио Б 92	28
Радио Индекс	30
Радио Фокус	31
- телевизијске станице са регионалном покривањем:	
ТВ Студио Б	32
ТВ Ентер	33
ТВ Палма плус	35
ТВ Бачка	37
ТВ Врање	38
ТВ Ју Еко	39
Регионална ТВ	40
ТВ Чачак	42
ТВ Шабац	43

I УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

1. Законски основ надзора

Савет Републичке радиодифузне агенције је 21. априла 2008. године, на основу члана 12 става 5 Закона о радиодифузији, донео Опште обавезујуће упутство радио и телевизијским станицама (емитерима) за понашање у предизборној кампањи за локалне, покрајинске и републичке скупштинске изборе 2008. године. Овај документ објављен је као оглас у дневној штампи и на интернет сајту Агенције.

2. Ко је обављао надзор?

Члан 13 став 1 Закона о радиодифузији каже да „Агенција врши надзор над радом емитера самостално или ангажовањем овлашћене организације“. Надзор над радом емитера обавила је Служба за надзор и анализу РРА, уз делимичну техничку подршку од стране предузећа Most International.

3. Предмет надзора

Период у којем је обављан надзор и анализа је за националне емитере од 21. априла до 11. маја 2008. године, од 16 до 24 часа за телевизијске емитере, односно од 9 до 12 и од 15 до 18 за радијске емитере.

Предмет праћења биле су:

- телевизијске станице са статусом националног односно покрајинског јавног сервиса:
РТС 1, РТС 2 и РТВ Војводина;
- комерцијалне телевизијске станице са националном покривеношћу:
Авала, Б 92, Кошава, Пинк и Фокс;
- радио-станице са статусом јавног сервиса:
Радио Београд 1, Радио Нови Сад;
- комерцијалне радио-станице са националним покривањем:
Радио Б 92, Радио Индекс и Радио Фокус;
- телевизијске станице са регионалном покривањем:
Студио Б, Ентер (Београд), Палма плус (Јагодина), Бачка (Врбас), Врање, Ју Еко (Суботица), Регионална ТВ (Нови Пазар), Чачак и Шабац.

Укупно је обухваћено 17 телевизијских и 4 радијска емитера.

Приказане табеле које показују упоредну заступљеност листа се односе на период од 28. априла до 11. маја. Овај датум је одређен с обзиром на датум службеног проглашења изборних листа од стране Републичке изборне комисије.

4. Начин обављања и сврха надзора

Непосредна пажња посвећена је контроли поштовања Општег обавезујућег упутства од 21. априла 2008. године. Имајући у виду садржај Упутства, Служба за надзор и анализу је дефинисала три области непосредног надзора:

- 1) централну информативну емисију¹, тј. начин извештавања о кампањи, заступљеност листа и кандидата, те вредносни однос према кандидатима односно могућу фаворизацију или дискриминацију неког од њих;
- 2) заступљеност листа и начин извештавања о листама и кандидатима изван централне информативне емисије (ЦИЕ) тј. емисије у којима су се појављивали представници листа и кандидати;
- 3) изнајмљене тј. плаћене термине

5. Тешкоће у спровођењу надзора

С обзиром на то да су истовремено одржавани избори и за Скупштину Србије и за Скупштину Војводине, те локални избори, и с обзиром на велики број пријављених листа за републичке скупштинске изборе² (22), било је тешко дефинисати методологију надзора која би имала тежиште на утврђивању паритетне заступљености свих листа које се појављују на изборима. Овде имамо на уму и заступљеност листа за локалне изборе у програмима локалних односно регионалних емитера, а такође имамо у виду и то да Кодексом емитера и Општим обавезујућим упутством емитери имају слободу да о току предизборне кампање извештавају у складу са својом уређивачком политиком и програмским интересом гледалаца/слушалаца. Због свега тога, РРА није очекивала да ће моћи да стекне увид о односу емитера према учесницима избора само на основу једноставног податка о временској заступљености листе у програму одређеног емитера. Стога је у извештају посебна пажња посвећена квалитативној оцени, а не само квантитативном мерењу времена који је одређени емитер посветио појединачним листама.

Додатну отежавајућу околност представља чињеница да у Србији, противно важећем Закону о радиодифузији, и даље опстају емитери чији оснивач су локалне односно регионалне заједнице, а којима Закон предвиђа статус јавног сервиса (крајњи рок за њихову приватизацију је био 31.12.2007.г.). Ови емитери, сходно Закону, у односу на праћење избора, имају обавезе које се разликују од обавеза комерцијалних емитера. Међутим, ни те обавезе нису прецизно дефинисане, већ је довољно само да ови емитери (којима се признаје статус јавног сервиса) одвоје термине за предизборна представљања у модалитету који сваки за себе одреди, уз једини услов да то морају учинити бесплатно и равномерно.

У пракси, то значи да емитери у статусу јавног сервиса све емисије које су излазиле изван оквира њихове законске обавезе нису третирали као предизборни програм нити га као такав означавали, иако је у највећем броју случајева недвосмислено била реч о предизборном програму. Овакав обичај су стекли и емитери који нису у статусу јавног сервиса. Имајући искуство из претходне предизборне кампање, РРА је овакве догађаје предвидела и експлицитно прописала да се сви предизборни садржаји (без обзира да ли је реч о обавезним представљањима или не, без обзира да ли је реч о редовним или ванредним емисијама) морају као такви означити (Упутство, 1.2.). Непоштовање ове обавезе носи опасност да емитери фаворизују неке листе или кандидате на тај начин што

¹ У случају РТ Војводина праћене су две централне информативне емисије – „Дневник“ (17 ч) и „Војвођански дневник“ (22 ч).

² Прилог – Изборне листе за изборе за народне посланике у Народну скупштину Републике Србије – 11. мај 2008. г. (стр. 44)

ће их пласирати у оквиру редовних емисија, дакле изван оног дела програма који се третира као предизборни програм и тако де факто направити неравнотежу међу учесницима на изборима. Генерално се може рећи да се то на овим изборима није догодило, али и даље постоји опасност да се тако нешто деси на неким од будућих избора. Служба за надзор и анализу је као предизборне садржаје третирала све наступе оних лица која се могу сматрати представницима листа и све садржаје за које је оценила да имају предизборни промотивни карактер. То је резултирало великим бројем забележених прекршаја одредбе 1.2. Упутства.

Као и у кампањи за последње председничке изборе, емитери нису разумели потребу да се све емисије са предизборним садржајем као такве и означе.

Посебну тешкоћу у овој предизборној кампањи су причињавали садржаји који су имали посредан предизборни значај, и то велики, али у ужем смислу нису били део предизборне кампање. Пре свих, то су потписивање Споразума о стабилизацији и придруживању са ЕУ, као и потписивање уговора између фабрике аутомобила у Крагујевцу и „Фијата“, те Гасног споразума са Русијом. Извештаје и изјаве о овим догађајима Служба за надзор и анализу није третирала као предизборне садржаје, полазећи од претпоставке да је реч о догађајима који су се на сличан начин могли одвијати и ван изборног контекста.

У Случају седнице Владе Републике Србије поводом потписивања Гасног споразума са Руском федерацијом, те пратећих демонстрација странке ЛДП које су се десиле током предизборне тишине, Служба за надзор и анализу се ограничила само да забележи те догађаје, не упуштајући се у оцену да ли је реч о кршењу предизборне тишине.

6. Остале напомене

Стручна служба РРА је одредила 29. април 2008. године као дан од којег почиње надзор предизборне кампање, имајући у виду рок за проглашење предизборних листа и имајући у виду да је то тренутак од којег се рачунају обавезе емитера - с обзиром на то да пре проглашења листа они не могу са сигурношћу знати ко је учесник у изборима те онда не могу ни планирати њихово равноправно представљање. Ипак, емитери су отпочели емитовање предизборних програма не чекајући закључење листа, што је и разумљиво. Ово у извесној мери релативизује приказане табеле зато што од појављивања представника листа која су се догодила пре наведеног датума нису обухваћена мерењима и нису ушла у анализу, а такође треба имати на уму да у табеле и у резултате мониторинга нису ушли садржаји емитовани изван дневног посматраног интервала који је био од 16 до 24 часа.

На основу прелиминарног увида утврђено је да су емитери највећи део програма посвећеног изборима наменили листама за које су проценили да имају највећи значај на политичкој сцени, а осим њих, примећено је да је значајан публицитет добила и листа Покрет снага Србије (ПСС). Табеле су прилагођене таквој ситуацији.

II РЕЗУЛТАТИ НАДЗОРА

1. Карактеристични прекршаји

Најчешћи прекршај је емитовање неозначеног предизборног садржаја, што је прекршај 1.2. Општег обавезујућег упутства. Како је већ назначено, до тог прекршаја долази јер емитери садржаје у којима се појављују представници листа доживљавају као предизборни садржај само када је реч о предизборним активностима у ужем смислу речи. Наступе у нпр. talk-show емисијама, или забавном програму не виде као предизборни програм, због чега се догађа ова врста прекршаја.

Такође се дешава да предизборни блок у информативној емисији или предизборни блок у оквиру рекламног блока не буду прописно обележени (најчешће на завршетку), што је свакако резултат немарности.

У односу на претходне изборе (председнички, јануар 2008.) смањен је број типичних прекршаја.

2. Општа оцена

Општи однос појединачног емитера према некој од листа могуће је просуђивати квантитативно и квалитативно, тј. на основу заступљености листа у информативном и предизборном програму и на основу начина на који је извештавано (афирмативан или негативан). На основу количине објављених прилога (у смислу укупног трајања) у највећем броју случајева је тешко доћи до закључака о преференцијама (или анимозитету) емитера према неким од листа, без обзира на могуће диспропорције у заступљености до којих најчешће долази јер је неко од представника неке од листа имао емисију више од осталих. Емитери су се одлучили да прате само одређене листе, процењујући их на основу изгледа да освоје посланичка места. То значи да највећи број листа није имао никакву или скоро никакву заступљеност у електронским медијима који су били подвргнути надзору, са изузетком листе Покрет снага Србије (ПСС), којем су готово сви емитери посветили значајнију пажњу, што је и разлог због којег се ова листа појављује у табелама.

Телевизијски национални емитер јавног сервиса (РТС) уложио је видљив напор да поштује своју обавезу о равномерној и недискриминаторној заступљености свих листа. На Првом програму је представљено пет листа са практично идентичном заступљеношћу у смислу дужине трајања, а тако је учињено и на Другом програму с тим да је Други програм био намењен за све листе (укупно 22) а не само пет најглавнијих.

Напор да представи што више листа учинио је и покрајински јавни сервис (РТВ Војводина), с тим да је у предизборном програму ове телевизије било и неких пропуста, мада треба имати у виду да је с обзиром на бројност листа и више нивоа избора (републички, покрајински, локални), те обавезе према мањинским листама, овај емитер је имао тежак задатак.

Разлике у заступљености листа унутар централне информативне емисије (ЦИЕ) могуће је објаснити уређивачким проценама да листе имају неједнак политички значај, као и тиме да су неке од листа имале више активности од других.

У смислу неравноправне заступљености у програму, проблем представља извештавање телевизије Палма плус, која у свим посматраним параметрима (централна информативна емисија, укупни информативни програм, изнајмљени термини) фаворизује листу СПС-ПУПС-ЈС, где је свакако од значаја чињеница да је власник ове телевизије уједно и вођа странке ЈС и кандидат за посланика на овој листи. Уочено је и наглашено афирмативан однос ове телевизије према поменутој листи, али није било уочених случајева негативне кампање у односу на представнике преосталих листа.

У програмима ТВ Б 92 и Радио Б 92 уочљива је ненаклоњеност према неким листама и политичарима, а то су пре свих СРС и Војислав Кошуница. Међутим, закључак о неједнаком третману на овој телевизији и радију не може се извести на темељу временске заступљености, већ на основу начина на који се емитер бавио предизборним садржајима (пристрасан начин извештавања, избор гостију у емисијама).

У програму Радио Фокуса примећени су случајеви отворене подршке једној листи (СРС), али су они релативно изоловани и нису многобројни.

Као ексцесан случај у предизборном извештавању може се оценити Регионална ТВ, и по заступљености листа (Бошњачка листа - Сулејман Угљанин је десет пута заступљенија него све остале заједно) и по начину извештавања с обзиром на то да извештавање о политичким противницима поприма размере медијске сатанизације. Ова телевизија је средство политичкох обрачуна за рачун Бошњачке листе и вишеструки је прекршилац Кодекса и темељних прописа који регулишу понашање емитера када је реч о информативном програму и предизборном програму.

Препоруку Савета РРА да плаћени предизборни термини у току дана не прелазе 90 минута, односно 30 минута у тзв. прајм-тајму уопште узев, није поштована.

Неке од телевизија са статусом јавног сервиса које су емитовале изнајмљене термине и у председничкој кампањи током децембра и јануара, поновиле су тај прекршај, попут ТВ Шабац. Генерално, ових прекршаја је мање, а вредно је поменути да је ТВ Студио Б исправио своје понашање у овом смислу и није емитовао изнајмљене термине.

Свеукупно гледано, прекршаји предизборне тишине су ретки и без суштинског значаја. Изузетак је седница Владе Србије (09.05.) у вези са Гасним споразумом и улични протести странке ЛДП с тим у вези, што је емитере довело у недоумицу због обавеза у предизборној тишини.

Може се рећи да у погледу општег поштовања предизборне регулативе и уопште професионалног нивоа информативног програма, постоји разлика између телевизија чије је седиште у Београду и телевизија чије је седиште у неком од градова у унутрашњости Србије. Чак и када се оглуше о општа новинарска начела у циљу да медијски потпомогну неке од листа и кандидата, емитери из Београда то чине на софистициранији начин и самим тим је теже утврдити прекршај него када је реч о емитерима из унутрашњости.

Општи закључак, који се односи на све емитере скупа, јесте да су национални (и покрајински) емитери информативног јавног сервиса као и комерцијални национални емитери, са мањим изузецима, изборе третирали на начин који није угрозио легитимност избора и право учесника у изборима да буду медијски заступљени под приближно подједнаким околностима.

Вредно је поменути и да РРА није примила велики број жалби странака на понашање емитера, а оне које је примила углавном се не односе на националне већ на локалне емитере.

III ПРЕГЛЕД ПОНАШАЊА ЕМИТЕРА

■ РТС 1

У оквиру централне информативне емисије „Дневник 2“, предизборни блок у коме су обрађене све предизборне активности, уредно је обележен као и у „Дневнику РТВ 1“, док је у краћим вестима необележен.

У прилозима ван блока могуће је извесно посредно давање предности (коришћење државних функција) листи „За европску Србију“ које су у вези са Споразумом о стабилизацији и придруживању, енергетским споразумом са Русијом и потписивањем меморандума о сарадњи „Заставе“ и „Фијата“.

Представљање листа и кандидата одвијало се у редовним и специјалним емисијама и било је непристрасно.

У редовним емисијама: „Упитник“ (Александар Поповић, Драган Ђилас и Александар Вучић), „Око“ (Слободан Лаловић - ДСС, Тома Бушетић - СПС и Иван Јанковић - ЛДП), „Око“ (Жарко Обрадовић и Биљана Србљановић), „Око“ (Драгољуб Мићуновић - ДС, Милош Алигрудич - ДСС и Оливер Антић - СРС) и „Београдска хроника“ (шест кандидата за градоначелника Београда) предизборни садржаји нису прописно означени, као и у емисији „Шта радите, бре?“ (29. и 30.04. и 01., 02., 05., 06., 07. и 08.05.2008.) Ових прекршаја који се односе на Упутство 1.2. има укупно 13.

У специјалној емисији „Избори у Србији - ОДЛУКА 2008“ гостовали су: Војислав Коштуница, Чedomир Јовановић, Томислав Николић, Борис Тадић и Ивица Дачић. Наступи нису означени непрекидном ознаком „предизборни програм“, али се због самог назива програма не може рећи да су ови садржаји били неозначени.

Поред политичара, у емисијама: „Око магазин“ су гостовали и аналитичари (Ђорђе Вукадиновић - Нова српска политичка мисао, Михајло Рамач - главни уредник листа „Данас“ и Владан Вулетић - социолог, Соња Лихт - Београдски фонд за политичку изузетност и Јоргованка Табаковић - СРС) и „Око“ (Ђорђе Вуковић - ЦЕСИД и политички аналитичар Бранко Радун - Нова српска политичка мисао). Ставови аналитичара били су неутрални.

РТС 1 је поштовао обавезу јавног сервиса да не могу емитовати плаћену предизборну промоцију.

Дана 09.05.2008. у информативним емисијама „Дневник РТВ 1“ (17:00), „Дневник 2“ (19:30), „Вести“ (21:00), „Вести“ (22:00) и у емисији „Шта радите, бре?“ емитовани су прилози о протесту ЛДП-а („Представници ЛДП...“) и саопштењу СРС која најоштрије осуђује понашање Владе, ДС, ДСС и ЛДП да на најбруталнији начин крше изборну тишину и манипулишу грађанима.

У емисији „Шта радите, бре?“ уз обавештење о протесту ЛДП-а („Представници ЛДП...“) пуштен је и снимак са митинга на којем су уочени Чедомир Јовановић и Биљана Србљановић, а након тога следи наведено саопштење СРС.

■ ■ ■

■ РТС 2

У посматраном периоду кампање парламентарних избора од 28. априла до 11. маја, ТВ станица РТС 2 о кампањи је извештавала у информативној емисији „Ово је Србија“ путем кајрона и вести, извештаја и коментара, и од 3. до 9. маја, када почиње предизборна ћутња, у емисији „Представљања“.

У емисији „Ово је Србија“ већи публицитет су имале активности које се могу довести у везу са листом „За европску Србију“: 28. априла тонска изјава Драгана Ђиласа као оснивача хуманитарне организације „Наша Србија“ и једног од донатора новог стана четрнаестогодишњем Стефану Стајићу из Ниша; 29. априла присуство Ђиласа отварању специјалне болнице за вантелесну оплодњу у Лесковцу. Истог дана емитована је емисија продукцијске групе Мрежа о гостовању шпанских новинара - уредника и њиховом ставу да је Србији место у ЕУ; 2. маја у емисији „Реформа универзитета проф. др Радослав Бубањ, ректор Универзитета у Нишу дао је изјаву: „Мораће ова земља да схвати да је одређење према Европи основно обележје нашег пута...“

РТС 2 је своју дужност као јавни сервис обавио тако што је омогућио наступ свим листама и оне су то искористиле (изузев Коалиције Албанаца прешевске долине). Време за представљање је било уједначено - нешто дуже је трајало престављање коалиције „За европску Србију“ - 52 минута, док су остале листе имале око 45 минута, са изузетком Патриотске странке дијаспоре која је имала 28 минута. У емисијама „Представљања“ однос према гостима је био неутралан.

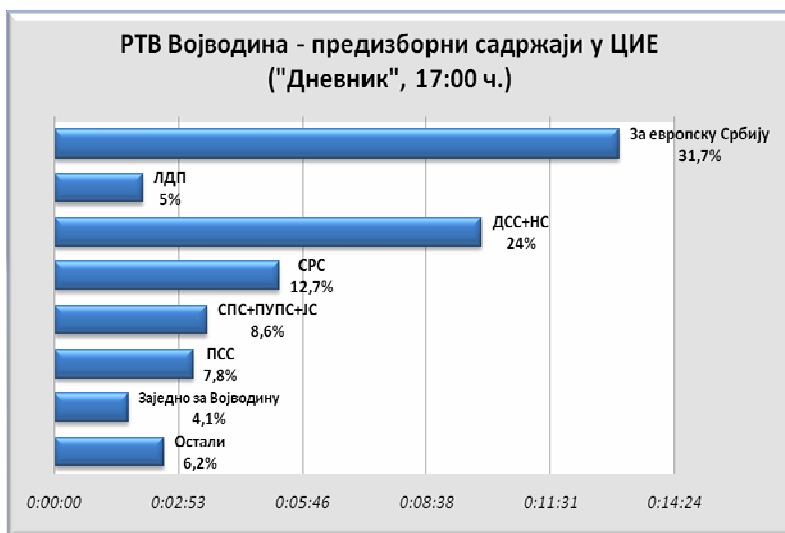
Прва два дана предизборне тишине (9. и 10. мај) нису забележени прекршаји.

Међутим, 11. маја приказана је емисија „Евронет викенд“ продукцијске групе „Мрежа“, у којој су грађани анкетирани да ли би нам било боље уласком у Европску Унију. Осим што је могућ прекршај предизборне тишине, ово је прекршај Упутства 1.6. (уличне, телефонске и сличне анкете са грађанима не могу се сматрати репрезентативним).

■ РТВ Војводина

Напомена:

Радифузна установа Војводине РТВ има посебне обавезе које се односе на адекватну заступљеност кандидата националних мањина - (Одељак 2 тачка 2 Општег обавезујућег упутства) - (в. табеле).

Како у информативним емисијама („Дневник“ у 17 ч. и „Војвођански дневник“ у 22 ч.), тако и у осталом информативном предизборном садржају кандидати на изборним листама за покрајинске и локалне изборе на територији Војводине били су заступљенији у односу на остале кандидате. Но, то се може објаснити различитим степеном активности који су кандидати имали на том подручју.

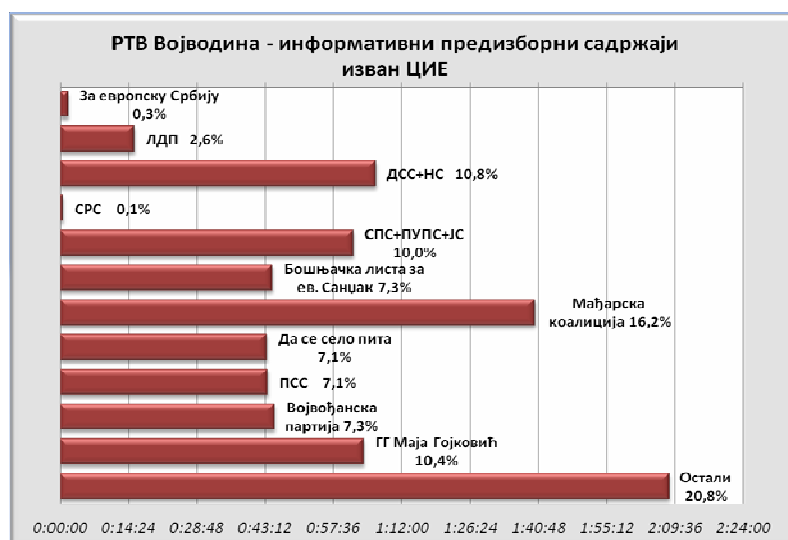

Емитовано је 17 прилога изван предизборног блока у укупном трајању од 10'47".

Активности лица на јавним функцијама који су кандидати на изборним листама нису увек доследно третиране у информативним емисијама. На пример: у „Војвођанском дневнику“ у 22 ч. дана 08.05.2008. године у оквиру предизборног блока забележен је прилог о активностима Драгана Дроњка, председника МЗ Сурдук и Срђе Комазеца, председника општине Стара Пазова - (спикер истиче страначку припадност: СРС), док у истој емисији, али изван предизборног блока емитован прилог о активностима Зорана Мишчевића, председника општине Сремска Митровица - (спикер не истиче страначку припадност, иако је Зоран Мишчевић носилац листе ДСС на покрајинским изборима³).

Може се донети закључак да, конкретно дана 08.05.2008. год. у „Војвођанском дневнику“ у 22 часа, редовне активности председника општине Стара Пазова нису третиране једнако као редовне активности председника општине Сремска Митровица.

И осталим данима у периоду предизборне кампање (од 28.04. до 08.05.2008.год.) у информативним емисијама („Дневник“ у 17 ч. и „Војвођански дневник“ у 22 ч.) забележени су прилози емитовани изван предизборног блока, а који се тичу обављања редовних активности државних и политичких функционера, у којима има елемената предизборне промоције, па је тако Бојан Пајтић, председник Извршног већа Војводине био у обе информативне емисије („Дневник“ и „Војвођански дневник“) заступљен са укупно 8 прилога у укупном трајању од 10'38", а Млађан Динкић, министар економије, са три прилога укупног трајања 03'16".

Дана 02.05.2008. у термину 22:30-23 ч. у емисији "Раскршћа" разговарано са Зораном Лончаром (председником Покрајинског одбора ДСС). Емисија није обележена ознаком „предизборни програм“, мада су неки делови разговора били несумњиво предизборног садржаја.

Информативни предизборни садржаји који нису евидентирани у табели у смислу мерења времена заступљености кандидата појединачно по листама:

- У емисији „Сигнали“, 29.04. емитованој од 20:15 (трајање: 1:17'13") гости су били Бранислав Ристивојевић (ДСС), Синиша Лазић (ЗЕС), Александар Мартиновић (СРС), Драгомир Карић (ПСС), Ерне Варњу (Мађарска коалиција).
- У емисији „Избори“ од 07.05., емитованој у 20:00 ч.(трајање: 46'40"), гости: Милош Грујић (Црногорска партија), Зоран Милинковић (Патриотска странка дијаспоре) и Зоран Петровић Пироћанац (Покрет „Моја Србија“).

³ Извор: Општинска изборна комисија (ОИК) у Сремској Митровици

Дана 02.05.2008. у термину 21-22 ч. у оквиру предизборног програма - „Избори за Скупштину Србије 2008.“ - водитељка Милана Кукурић напоменула је да Реформистичка странка није послала промотивни материјал и тиме није искористила резервисаних 45 минута за представљање.

Дана 05.05.2008. у предизборном блоку забележен је „благо“ афирмативан прилог о СРС (Игор Мировић, трибина) - аплауз на крају прилога.

Забележено је и неколико прилога у изузетно афирмативном контексту који су посредно предизборног садржаја, на пример о јавном комуналном предузећу „Зеленило“ Панчево чији је директор Данило Бјелица кандидат ДСС-а на локалним скупштинским изборима (иако се то нигде у извештају не наводи - трајање: 1'53"- тонска изјава Бјелице, афирмативна улична анкета).

Чак и у време предизборне тишине, емитовани су афирмативни прилози о редовним активностима функционера:

- Драган Тркља⁴, директор Дирекције за изградњу Суботице - афирмативан прилог о инвестирању 2,2 милијарде динара у Суботицу (трајање: 02'17") - тонска изјава
- Бранислав Бојић⁵, директор Здравственог центра "Радивој Симоновић", Сомбор - афирмативан прилог о инвестирању 3,5 милиона динара у Здравствени центар у Сомбору (трајање: 01'17")
- Сергеј Вујачић⁶, Асоцијација за развој општине Врбас (тонска изјава: 14")

У време предизборне тишине (09 - 11. маја) емитовано:

Дана 09.05.2008. прилог у информативној емисији "Дневник" у 17 часова:

- саопштење СРС да "су странке које чине Владу Србије и ЛДП на најбруталнији начин прекршиле предизборну тишину и да манипулишу грађанима". Цитат: *"Потпуно је недопустиво да се у јавним гласилима у току изборне тишине објављују ставови техничких министара техничке владе и разних политичких странака и функционера који формално учествују у изборној трци.* (трајање прилога: 23").

Истог дана, прилози у информативној емисији "Војвођански дневник" у 22 часа:

- ЛДП испред зграде Владе Србије (сликом) - не виде се страначка обележја, али се лик Чедомира Јовановића три секунде назире у маси (укупно трајање прилога: 17").

- саопштење СРС да су "странке које чине Владу Србије и ЛДП на најбруталнији начин прекршиле предизборну тишину и да манипулишу грађанима". Цитат: *"Потпуно је недопустиво да се у јавним гласилима у току изборне тишине објављују ставови техничких министара техничке владе и разних политичких странака и функционера који формално учествују у изборној трци.*" (трајање прилога: 23").

Дана 10.05.2008. прилог у информативној емисији "Војвођански дневник" у 22 часа:

- Борис Тадић примио пилота Емира Шишића и изразио задовољство одлуком новосадског суда да га пусти на условну слободу; састанку присуствовао и Драган Шутановац (трајање: 27").

⁴ кандидат ДС на локалним скупштинским изборима 2008.

⁵ кандидат ДС на локалним скупштинским изборима 2008.

⁶ кандидат Г17+ на локалним скупштинским изборима 2008.

■ ТВ Авала

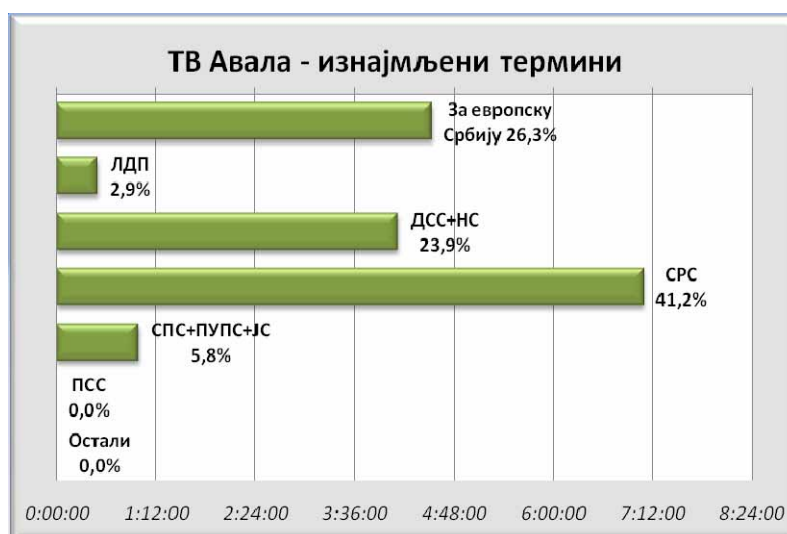
Водеће изборне листе, изузев листе СПС-ПУПС-ЈС, имале су уједначену заступљеност у ЦИЕ. Забележени су случајеви да предизборни блокови нису били правилно обележени.

Изван ЦИЕ, ТВ Авала је емитовала емисију „Србирање“, што је био ванредни предизборни програм у форми интервјуа. Неке листе су биле у више наврата представљане, што се види из табеле. Емисија није била обележена у смислу Упутства 1.2.

Општи вредносни однос према предизборним садржајима коректан и непристрасан.

За време предизборне тишине у ЦИЕ емитовано:

- 09.05.
Влада Србије о ССП; ЛДП-протест; помоћ Владе Ромима - стипендије; Влада Француске доделила орден режисеру Горану Паскаљевићу - присутни (виде се на снимку) представници Листе за европску Србију; археолошком налазишту Лепенски Вир додељена средства из Националног инвестиционог плана
- 10.05.
Б. Тадић - отварање Сајма, Б. Ђелић у Ивањици, Небојша Ђирић (помоћник министра економије и регионалног развоја) и уговор са „Фијатом“
- 11.05.
Пожар у кући кандидата за одборника ДС-а у Обреновцу

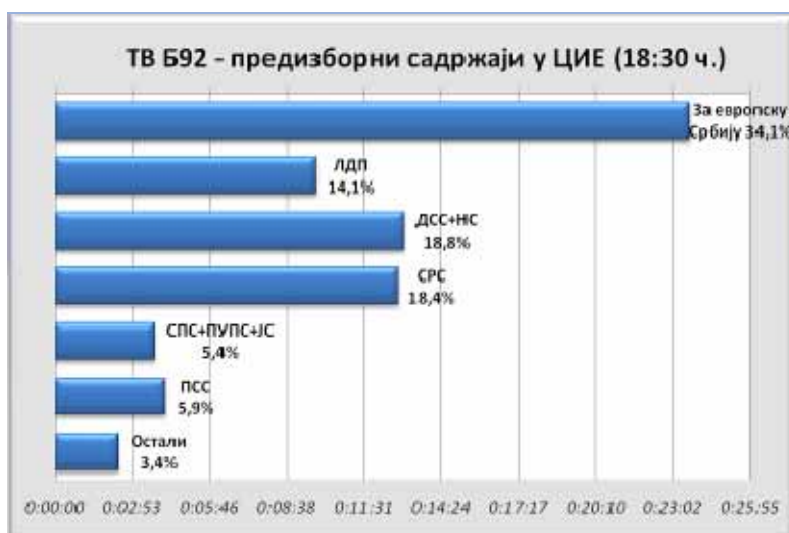
■ ■ ■

■ ТВ Б 92

ТВ Б 92 је о предизборним дешавањима извештавала редовно, у три информативне емисије - Вести у 16:00, Вести у 18:30 и Вести у 23:00, а пажња је највише била усмерена на активности које су биле у вези са републичким парламентарним, и изборима за град Београд.

Изборни блокови уредно су били одвојени од осталих садржаја, изузев последњег дана кампање, када је централна информативна емисија, „Вести“ у 18:30, емитована без иједне предизборне шпице.

У изборним блоковима представљане су активности најрелевантнијих коалиција и странака, али уз изражен критички став, често са негативном конотацијом, према представницима СРС и коалиције ДСС-НС, са потенцирањем наводног споразума о постизборној сарадњи.

Извештавајући са конференција за штампу, извештачи су користили модел „новинари су питали“ у циљу компромитовања неких изречених гледишта и неких од политичких актера. У прилогу, 05.05., о претњама упућеним председнику Борису Тадићу и вицепремијеру Божидару Ђелићу, и после констатације да је „претње председнику Србије осудила и ДСС“ уследило је: „новинари су поставили питање да ли је реторика коју ДСС користи у кампањи против председника могла да инспирише овакве претеће акције“. У том тону је и прилог, емитован истог дана, у којем се говори о томе да су представници Српског националног већа на Косову и Метохији најавили да ће поднети кривичну пријаву против Бориса Тадића, Божидара Ђелића и Вука Јеремића, због потписивања ССП. „Јакшића и Ивановића новинари су питали да ли је истина да месечно примају по неколико стотина хиљада динара, и да ли је позив бирачима да гласају за ДСС и СРС заснован на привилегијама које им омогућава Министарство за Косово и Метохију“.

Најава прилога о гостовању Слободана Самарџића у емисији „Полиграф“: „Он се осврнуо на оштру реторику упућену председнику Борису Тадићу и окарактерисао је као разумљиву“, тенденциозно је тумачење Самарџићеве изјаве, која гласи: „ЕУ својом Еулекс мисијом, изричито, на основу документа Мартија Ахтисарија, ради на независности Косова . Зар то није довољно за свакога да схвати да је реч о претњи тим људима, да ће бити у албанској држави? Ако то није довољно јасно, онда ја више не знам шта да кажем, и ако ти људи кажу по неку тежу реч, која је за осуду што се

мене лично тиче, да они прете итд. - то је више разумљиво него када вам представници владе потписују такав документ са једним субјектом међународног права, који отворено ради на цепању ваше земље“. (05.05., Вести у 23:00)

Генерално, у извештавању везаном за СРС, видљиво је настојање да се ова странка у контексту избора што више доводи у везу са негативним догађајима из прошлости, па је коришћена свака прилика да се то и учини. Поводом изјаве Гордане Поп-Лазих („морамо да радимо на освешћењу, пре свега младе генерације, да их негујемо у патриотском и националном духу. Морамо да се, нажалост, изборимо и са медијима који помажу овим евроунијатским снагама, јер то није добро, а и са НВО које то такође раде“ - ван предизборног блока дат је значајан простор збирном прилогу у којем доминирају реаговања НУНС, Гордане Суше и Немање Стаменчића из покрета „Европа нема алтернативу“: „није први пут да СРС отворено прети новинарима и грађанима Србије који не мисле радикалски, радикали су својевремено увели цензуру, преке судове за новинаре, а њихов лидер, хашки оптуженик В. Шешел, правио је листе новинара за одстрел“, „они су познати по томе да су смислили најсрамнији закон о информаисању у историји Србије, то је био преки суд за медије, довољно је било да друкчије мислите да будете проглашени за издајника“, „ако неко најављује да ће вас освешћивати или забрањивати то говори да у Србији, ако српски радикали дођу на власт, неће бити слободе говора и слободе мишљења...“

Исти је случај и са тенденциозно конструисаним прилогом (08.08.), на основу ауторског текста Горана Давидовића, објављеним на његовом сајту, где се у најави каже „да је вођа неонацистичке групације „Национални строј“ Горан Давидовић подржао коалицију ДСС-НС и навео да би волео да их види у влади са радикалима. Давидовић, иначе осуђен на годину дана затвора, због ширења верске и националне мржње, у ауторском тексту, на свом сајту, наводи да Војислав Коштуница и Велимир Илић, како каже, с правом заслужују епитет српских националиста, а самим тим и његову подршку. О таквој подршци портпарол ДСС није желео да се изјашњава, али зато један од лидера ДСС на Косову, Марко Јакшић, Давидовића, у односу на Рамуша Харадинаја, доживљава као божје невинашце“. Овде је реч о томе да се посредно једној листи (ДСС-НС) ставља практично неонацистички предзнак, на основу догађаја који је у предизборном смислу споредан и са којим та листа нема никакве везе.

Негативну конотацију имао је и прилог о округлом столу „Лиге експерата“, на тему предизборне кампање, оцењене најпрљавијом до сада: „О подели на патриоте и издајнике, који су у центру кампање, социолог Жарко Требјешанин каже: „То је сигнал да лов на вештице може да почне, онда се то умножава. Значи, неко први крене са том хајком и онда креће она масовна вербална хајка, прогон, шиканирање и малтретирање и уз нешто и физичке агресије. Међутим, на крају, као што знамо, све се то завршава оним насилним уклањањем и прогоном непријатељских елемената“ - прилог је „покривен“ кадровима „Групе грађана Препород“ са потписом ДСС Покрајински одбор и спотом СРС-а.

Посета Драгана Ђиласа Ивици Лазовићу, рањеном за време контрамитинга СПС 1996. године, због коришћења необележених архивских снимака рањеног Лазовића (предизборни блок 08.05.), којим доминира локва крви на плочнику, што представља могуће кршење Кодекса 2.2.5 (Тачност).

Проблематична с аспекта објективности је и „веза“ између два извештаја од 01.05. Прилог о протесту Савеза самосталних синдиката Србије, поводом 1. маја, у којем се, између осталог каже: „на позив председника синдиката протесту се на кратко придружио председник Србије Борис Тадић. Његов долазак испраћен је и звиждуцима и поздравима. (накратко је пуштена атмосфера са скупа) ...Различиту реакцију окупљених Тадић је назвао демократијом“... Након тога уследила је вест: „Док су

радници скандирали испред Владе, премијер Коштуница био је у згради Привредне коморе Београда, поред које су радници, иначе, и прошли у протестној првомајској шетњи. Коштуница је разговарао са директорима предузећа и српским привредницима и презентовао економски програм његове коалиције за изборе“ - извештај сугерише да се негативна реакција окупљених повезује са другим догађајем.

Насупрот извештавању о листи СРС и ДСС-НС, извештавање о предизборним активностима коалиције „За европску Србију“, као и Либерално-демократске партије било је углавном неутрално и без коментара.

Међутим, потписивању Споразума о стабилизацији и придруживању са ЕУ, посвећена је велика пажња и извештаји везани за овај догађај претворени су у предизборни програм. Публицитет је уступљен анализама („Европски покрет“, Миладин Ковачевић, Владимир Ђерић, Горан Свилановић, Срђан Богосављевић), које су указивале на предности потписивања Споразума и упозоравали на последице његовог одбијања, а такође и представницима политичких опција које подржавају Споразум, који су често наступали у функцији државних функционера (пример: потпредседник Владе Божидар Ђелић говорећи о ССП каже: „Примена ССП зависи од тога да ли ће будућа влада Србије сарађивати са Хашким трибуналом, или не. Коалиција окупљена око Бориса Тадића ће сарађивати са Хашким трибуналом. Коалиција Шешељ-Коштуница неће сарађивати са трибуналом, уколико дође на власт, и самим тим неће бити спровођен ССП“ (30.04. „Вести“, 18:30)

Осим тога, разним поводима (потписивање ССП, споразум Фијат - Застава, реаговања и др.) у централној информативној емисији, Вести у 18:30, ван изборних блокова, највиши државни функционери, уједно и главни презентери кампање листе „За европску Србију“ (Борис Тадић, Божидар Ђелић, Млађан Динкић, Драган Ђилас, Вук Јеремић, Драган Шутановац, Томица Милосављевић, Драгољуб Мићуновић, Расим Љајић, Бојан Пајтић, Душан Петровић) тонски су емитовани 34 пута. Истовремено, представници власти окупљени у коалицији ДСС-НС (Војислав Коштуница, Александар Поповић, Велимир Илић, Андреја Младеновић) тонски су емитовани осам, а опозициони представници СРС (Томислав Николић и Гордана Поп-Лазић) пет пута. Представници ЛДП (Чедомир Јовановић) и СПС (Ивица Дачић) ван изборног блока су у централној информативној емисији тонски емитовани по једном.

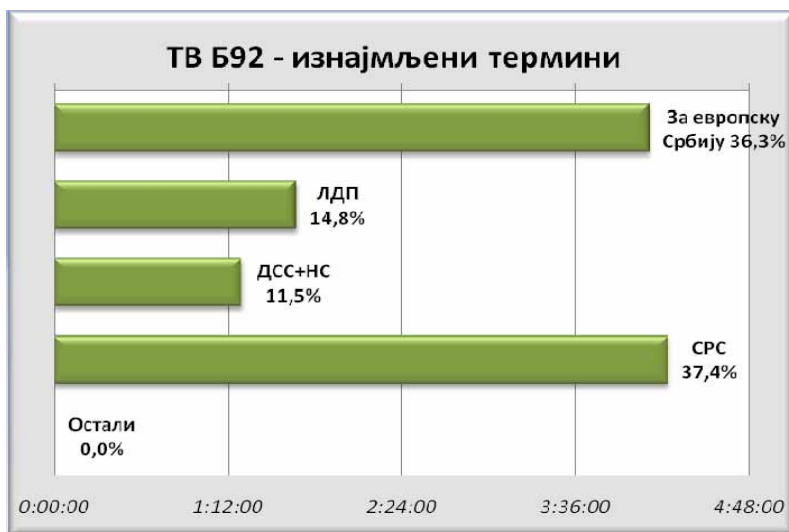

На прилично једностран приступ указује и избор гостију у редовној емисији „Полиграф“ - Млађан Динкић (20.04.), Расим Љајић (30.04.), Слободан Самарџић (05.05.), Чедомир Јовановић (06.05.), Вук Јеремић (07.05.) и Драган Ђилас (08.05.), (Александар Вучић одустао од гостовања у емисији).

Иако су нека гостовања иницирана дневним догађајима (Динкић и Љајић поводом потписивања ССП, Самарџић поводом посете шефа Мисије УН), ипак су била и у функцији кампање и нису били означени као предизборни програм (коментаришући политичке супарнике Млађан Динкић о Томиславу Николићу: „Он је цабе добио стан од државе за време Милошевића и њему не одговара улазак у ЕУ, јер је стамбено обезбеђен. Њега баш брига, каже да су наше банке лоше, у споту каже да су осам година на власти а упропастили су банке, а у доба Томислава Николића банке ни за пеглу нису одобравале кредите, а не за стан“... На питање како ће грађани осетити да се нешто заиста променило од потписивања ССП, каже: „Осетиће тако што гласањем за европску Србију, ми ратификујемо тај споразум, постаћемо до краја ове године кандидат за чланство у ЕУ“...

Расим Љајић о ССП: „На изборима се гласа за улазак у ЕУ, или против уласка. Уколико победи ова влада интензивираће сарадњу са Хашким судом и ССП, а ако се формира ова друга влада, онда је јасно да нити ће шта бити од ССП, нити ће бити шта од европских интеграција, нити од сарадње са Хашким трибуналом“. Љајић се осврнуо и на локалне изборе у Санџаку, СДА...

Емитер је поводом избора недељно емитовао специјалну емисију „Избори 2008“, а у посматраном периоду, од 29.04. до 08.05., емитована је дебата у којој су учествовали: Андреја Младеновић (ДСС), Милан Марковић (ДС), Гордана Поп-Лазич (СРС) и Ивица Дачић (СРС). У истом периоду, у редовној емисији „Утисак недеље“, без ознаке „предизборни програм“, представљени су Томислав Николић и Борис Тадић.

Предизборна тишина: 09.05. емитована је информација (Вести у 16:00) да „је у организацији ЛДП-а одржан протест испред Владе Србије“, а у централној информативној емисији та вест је покривена и кадровима на којима се на кратко виде Чедомир Јовановић и Биљана Србљановић. Проблематична је и изјава редитеља Горана Паскаљевића који је гостујући у информативним емисијама, након што му је у француској амбасади уручен орден, између осталог рекао: „Ово није никакава политичка порука. Ако хоћете, и ово данас што се дешава у Влади је нека врста политичке поруке. Значи имам право и ја да кажем, а то је да заиста за све младе људе, за уметнике и људе који желе да напредују Европа је неопходна, и размена енергије и добара. Уз све то заједно, ја не мислим да је Косово неповратно изгубљено, и мислим да је то једно погрешно тумачење“.

Истог дана (Вести у 16:00 и у 18:30) емитован је и прилог посвећен куповини нових вагона ЈП Железнице, коме је новинарски коментар дао негативну конотацију: „иако је ова промоција одржана само два дана пред изборе министар за инфраструктуру објашњава

да је у питању случајност“, а у тонском делу изјаве Велимир Илић објашњава да је „имао обавезу да се појави, јер је у питању велики пројекат, а да део у којем се он појављује не мора уопште да се емитује“. Неједнак третман се манифестује у томе што што сличних запажања није било у прилогу, емитованом истог дана, о отварању фабрике „Дрекслмајер“ у Зрењанину, чему је присуствовао и председник Борис Тадић, или, прилога емитованог у информативним емисијама сутрадан, 10.05. о Сајму пољопривреде, који је отворио председник Тадић.

И на дан избора, 11.05. Вести у 16:00 и у 18:30, приликом емитовања прилога о пожару у домаћинству Владислава Миљковића из Орашца, код Обреновца, у прилогу се каже да је „Миљковић кандидат за градског одборника ДС, који тврди да му је пожар подметнут“, а сам Миљковић вели да је „убеђен 1001 одсто да је политичка прича, да не постоји шанса да је дошло до паљења“.

У централној информативној емисији, у прилогу о коментарима страних медија: „ББС додаје да ће избори у Србији одлучити даљи пут ове балканске земље, која ће ићи, или ка ЕУ, или ка самоизолацији... СНН преноси да подељена Србија излази на кључне изборе. Та америчка мрежа каже да ће земља после гласања кренути, или ка европским главним токовима, или ка тврдом ставу бившег председника Милошевића“.

Препорука РРА комерцијалним РТВ станицама о изнајмљивању плаћених термина није уважена четири пута - три пута (29.04., 01.05. и 02.05.) у термину између 18 и 22 сата емитовано је више од максимално препоручених 30 минута програма плаћене предизборне промоције, и једном (08.05.) је плаћена предизборна промоција премашила 120 минута укупног дневног програма.

Извештавање Б 92 у предизборној кампањи и коначна оцена се морају сагледати у контексту Упутства 1.3. и одредбе 2.12.2 Кодекса (Забрањено је под формом информативног и било ког другог програма водити предизборну кампању у било чију корист или дискриминисати партије или кандидате), имајући у виду да су учесници у изборима у програму овог емитера имали недвосмислено неједнак третман.

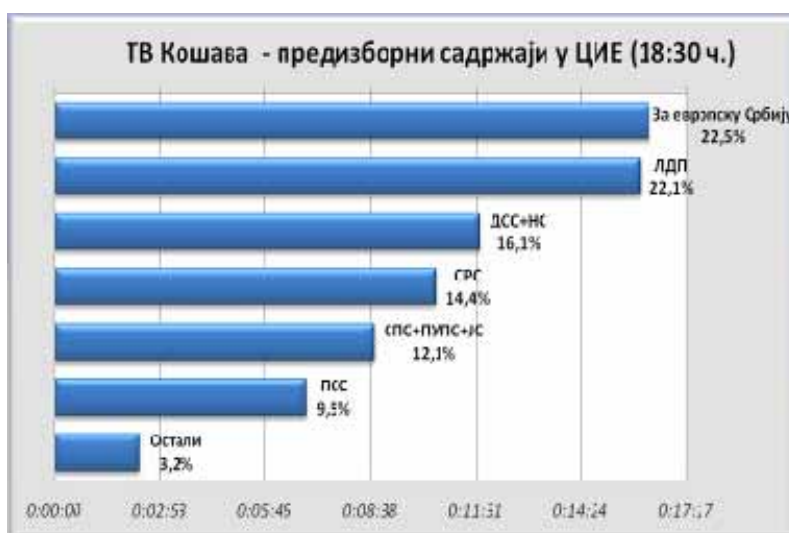

■ ТВ Кошава

У три наврата (29.04 - два пута и 30.04.) предизборни блок у централној информативној емисији није био означен.

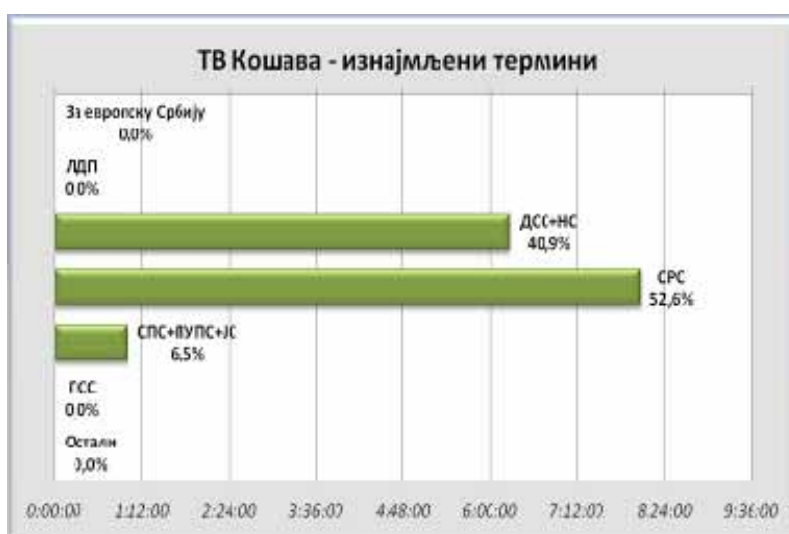
Емитер је у централној информативној емисији, ван изборних блокова, у 10 наврата емитовао изјаве Б. Тадића, Б. Ђелића, М. Динкића и В. Коштунице, као део кампање, што није у складу са Упутством 1. 2.

Уочено је да су изјаве Војислава Коштунице, као и свих кандидата за градоначелника Београда осим Драгана Ђиласа и Александра Вучића, углавном само цитиране, без тонског записа.

Изван ЦИЕ није било предизборних садржаја.

Предизборне активности кандидата покрајинских и локалних избора мимо избора за градоначелника Београда нису праћене у информативним емисијама ТВ Кошава.

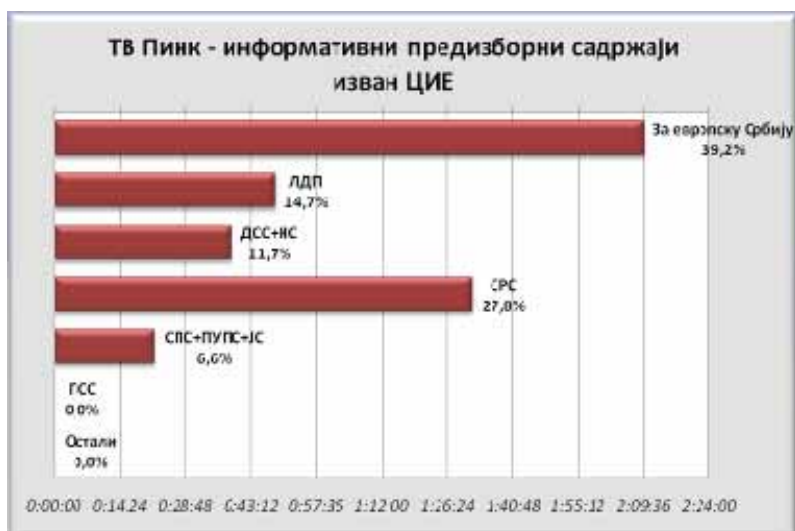
Нису забележени случајеви кршења предизборне тишине.

■ ТВ Пинк

Редовним изборним активностима свакодневно су посвећени уредно обележени предизборни блокови у свим информативним емисијама, а забележена су и бројна страначка реаговања као и реаговања државних функционера на потписивање ССП (29. априла и 4. маја) недвосмислено у предизборној функцији, ван обележеног блока. Извештаји у предизборним блоковима били су професионално коректни и неселективно једнообразни по форми према свим листама.

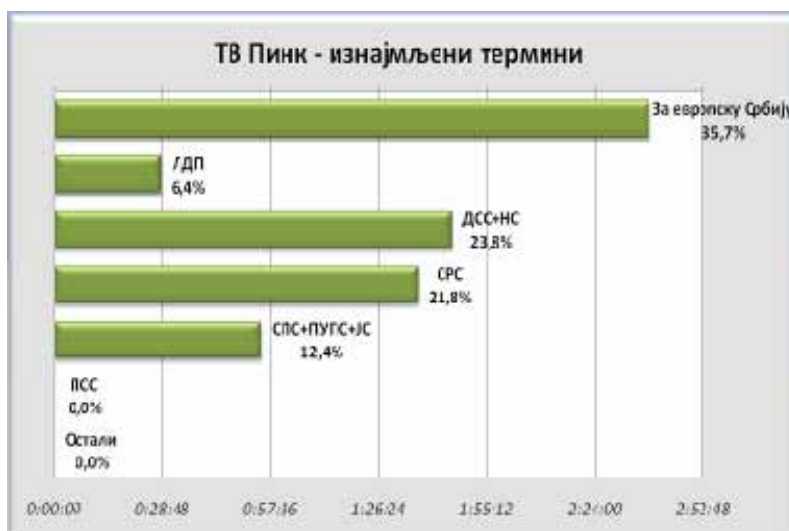

Листе су појединачно представљане у специјалним предизборним представљањима (6. маја А. Вучић, 7. маја М. Динкић, 8. маја Б. Тадић, Ч. Јовановић, В. Коштуница, Т. Николић и И. Дачић) и редовним емисијама - Цивилно друштво пита (ДС-Г17-ЛСВ-СПО, 3. маја), а у форми сучељавања две листе у редовној емисији Прес претрес (1. маја - ДС-Г17, ЛСВ-СПО и ЛДП, гости Н. Чанак и В. Драшковић и З. Остојић и Б. Србљановићева). Две емисије које не спадају у превасходно информативни програм попримиле су карактер прикривене пропаганде („У тренду“, 3. маја, 50 минута, у целости посвећено Д. Ђиласу (Упутство 1.10.) и „Пирамида“, 4. маја у којој су гостовали Снежана Лакићевић Стојачић - ДС и Тихомир Арсић -ДСС). Ниједна од поменутих редовних емисија није прописно обележена као предизборни програм (такође Упутство, 1.10).

Изборна листа Борис Тадић за европску Србију и Београд је доминирала и временски и по броју прилога. Имала је највише предизборних прилога у предизборном блоку информативних емисија и највише прилога у информативним емисијама у којима функционери своје државне функције користе (злоупотребљавају) за партијску или предизборну промоцију. Забележено је 15 таквих случајева, најчешће (7 пута) у вези са активностима потпредседника владе Б. Ђелића.

Посебан случај представљају, редовне информативне емисије „Цивилно друштво пита“ 03.05. и „Прес претрес“ 01.05. где се пристрасност водитеља и/или модератора сматра као нормална па чак и добродошла појава, што је у контексту избора, добиле су карактер неприкривеног пропагирања главних начела програма ове коалиције. 2/3 Кодекса. Миљенко Дерета је у емисији „Цивилни сектор пита“ отворено признао да је дискриминаторно утицао на избор теме и начин њеног представљања (питање Дерети као суорганизатору емисије зашто цивилно друштво „није питало СРС“ - одговор: „зато што СРС има однос према цивилном друштву као према празном простору... зато што би морали да их питамо о одговорности за ратове, одговорности за насиље које нас окружује, за пуцњаве око плаката, а то није разговор који је цивилан, то је разговор који нама не треба... немамо шта да разговарамо са тим друштвом... они очигледно не мењају ставове без обзира како се пресвлагали и зато их не зовемо...“), Гордана Суша чињенично извештавање није одвојила од сопственог политичког става ("после потписивања колективног уговора.. после потписивања ССП и најзад после фантастичног уговора између Заставе и Фиата сви су изгледили да ће можда и бити тако, али то не зависи само од тога већ од референдумског изјашњавања грађана на наредним изборима да ли су за проевропски концепт развоја?... ви сте сви појединачно подржали ту добру вест која долази из Луксембурга“

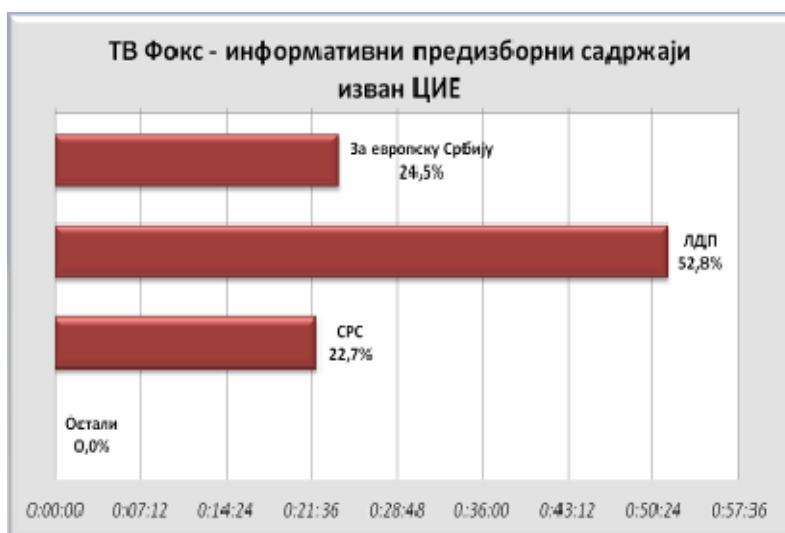

■ ■ ■

■ ТВ Фокс

Изван ЦИЕ, у информативном програму ТВ Фокс били су заступљене још само листе ЗЕС, ЛДП и СРС. Међутим, емисија која би требало да буде забавног карактера „Орално доба“ делимично је претворена у недвосмислен (необележени) предизборни програм. Гости: И. Дачић (29.04.), Расим Љајић (05.05.), Александар Вучић и Александар Поповић (06.05.), разговор је јасно политичког и предизборног карактера. Примећени су и други овакви случајеви (нпр. Д. Ђилас) изван посматраног периода.

Редовна емисија „Реците народу“ није прописно обележена као предизборни програм: гости лидер СПО В. Драшковић, ЛДП В. Пешић, СРС Ј. Табаковић (30.04.); затим 05.05. Ивица Дачић (СПС), Вук Јеремић (ДС), Ненад Поповић (ДСС).

У инф. емисији ФОКС ВЕСТИ 03.05.2008. предизборни програм обележен само на почетку.

Дана 05.05 ознака „плаћени термин“ (СРС) стављена са 8 минута закашњења.

Дана 07.05. емитоване плаћене промоције у трајању 02:21'10", истог дана између 18 и 22 ч. емитовано 37' 29" плаћене предизборне промоције.

Дана 08.05. емитовано је укупно 02:52'25" плаћене предизборне промоције, од тога у интервалу између 18 и 22 ч. - 02:03'52".

Током посматраног периода није забележено фаворизовање нити дискриминација ни једног од учесника у изборној кампањи.

Нису забележени прекршаји предизборне тишине.

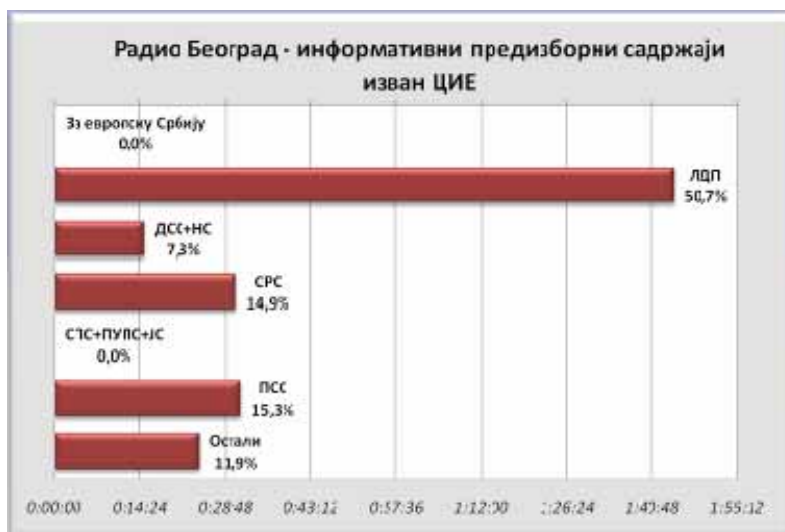
■ ■ ■

■ Радио Београд

Емитер је у наведеном периоду одмерено и неутрално извештавао о активностима учесника предизборне кампање.

У централној информативној емисији „Новости дана“, од 15 часова, извештавано је о предизборној кампањи у прописно обележеним блоковима, без уоченог фаворизовања било ког учесника кампање. Од 04. маја, од 16 часова започела су полчасовна представљања изборних листа по редоследу који је утврђен жребом. Време одређено за надзор (9-12 и од 15-18) није у целини обухватало ова представљања пошто је емитер термине за представљање организовао делом изван овог временског оквира.

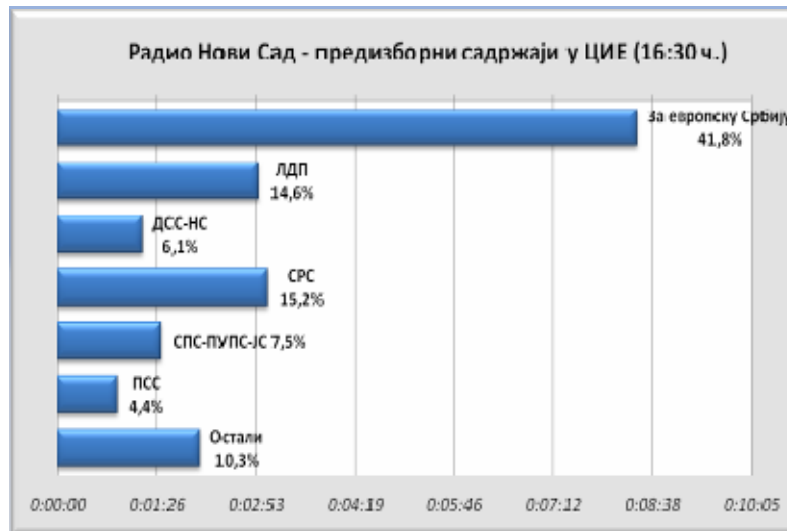

Начин представљања препуштен је самим учесницима, па су се неке листе одлучиле за гостовање у студију, а неке аудио материјалом који су доставиле. У случају када се представници неке од листа нису појавиле у предвиђеном термину, исти је остајао упражњен.

■ Радио Нови Сад

У централној информативној емисији „На длану Војводине“ уочена је знатно већа заступљеност садржаја везаних за листу „За европску Србију“ (в. табелу).

Прилози у централној информативној емисији су прописно означавани.

Емитер је мало простора посветио покрајинским и локалним изборима. Представљање изборних листа се одвијало у емисији „Излог“.

Табела показује већу заступљеност у представљањима код неких листа, до чега је дошло јер су те листе имале у опсервираном периоду по два представљања. Може се претпоставити да су и друге листе имале већи број представљања у периоду који није обухваћен надзором.

Политички маркетинг је уредно означен. Није уочено емитовање плаћене промоције. Емитер је поштовао предизборну тишину.

■ Радио Б 92

Емитер се првенствено бавио коалицијама Листе за европску Србију, СПС-ПУПС-ЈС, ДСС-НС, ЛДП, како на републичком, тако и на локалном нивоу у извештавањима о активностима кандидата за градоначелника Београда. Покрајински и остали локални избори добили су мало простора у информативним емисијама овог емитера. (в. табелу)

У посматраном периоду од 28. априла до 11. маја извештавање Радија Б 92 се може оценити као у прилог пре свега „Листу за европску Србију - Борис Тадић“ (ЗЕС), а затим и ЛДП-а. Фаворизовање поменутих листа Радио Б 92 је чинио на три начина.

Прво, представницима ових политичких опција је дато више простора у емисијама „Кажипрст“, „Разглас“ и „Пешчаник“ (в. табелу).

Друго, често су тоснки емитоване изјаве аналитичара - економских и политичких (8 пута у посматраном периоду), који су искључиво подржавали ове опције. На пример:

- тонске изјаве аналитичара Милана Николића и активисте Цесида Марка Благојевића (6. маја). Цитати саговорника: „Коштуница је намерно заказао седницу у време предизборне тишине... Коштуница доводи остале актере у изборима у неравноправан положај...“
- на крају извештаја о потписивању уговора „Заставе“ и „Фијата“ тонска изјава економског аналитичара Стојана Стаменковића, „ако 11. маја дође влада која ће поштовати ССП, Крагујевац и Застава могу да процветају, ако не Застава ће наставити да тавори“ (6. мај).
- у анализи кампање, тонски - професорка ФПН Јелена Ђорђевић, цитат: „ово је била прљава кампања у којој су СРС и ДСС вратили на сцену говор мржње“ (8. маја).

Трећи начин је вођење негативне кампање против коалиције ДСС-НС и Српске радикалне странке (СРС) тако што је под маском предизборног извештавања су настојали да политички компромитују представнике ових листа.

Примери:

- у прилогу о сукобу активиста ЛДП и Александра Тијанића, тонски дата изјава В. Коштунице која поред изјаве Надежде Гаће (НУНС) и Зорана Остојића (ЛДП), може тумачити крајње негативно по В. Коштуницу (28. април)
- Извештај – тонски Милан Ивановић и Марко Јакшић (активисти ДСС са Косова), извештај да ће поднети кривичну пријаву за велеиздају против Тадића и Ђелића. На крају извештаја новинар констатује да њих двојица добијају по неколико стотина хиљада динара плате месечно из буџета, које им је омогућио Слободан Самарџић (ДСС) – (5. маја)
- информација да је лидер „Строја“ подржао ДСС, уз напомену да је њихов лидер осуђен на годину дана затвора због распиривања верске и националне мржње (8. маја).

Такође уочено је да су о односу на лидере ЗЕС и ЛДП, пре свега Војислав Коштуница, мање пуштан тонски, а више су цитиране његове изјаве.

Према коалицији СПС-ПУПС-ЈС, емитер је имао неутралан став.

Емитер је ван изборних блокова, а као државне активности пратио изјаве Тадића, Ђелића, Динкића, Коштунице, Јеремића... при чему су врло често те изјаве биле очигледно у директној функцији кампање (позивало се на гласање за ту опцију, критика дуге опције и сл).

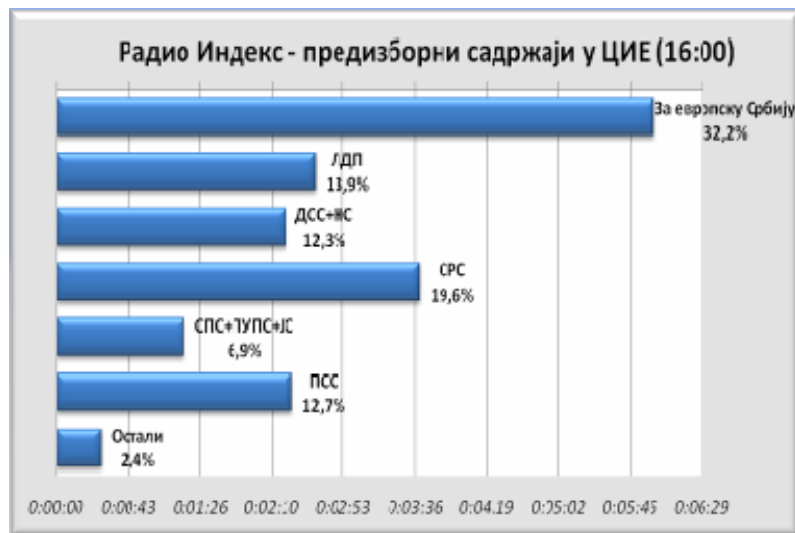

Нису забележени прекршаји предизборне тишине.

■ ■ ■

■ Радио Индекс

Емитер је уздржано пратио и извештавао о предизборним активностима. У централној информативној емисији „Индекс дана“ од 16 часова, у означеним изборним блоковима таксативно су саопштаване текуће активности учесника изборне трке, ретко када илустроване тонским изјавама.

Изван ЦИЕ није било предизборних садржаја.

■ ■ ■

■ Радио Фокус

Централна информативна емисија „Дневник“ се емитује од 16:30 часова.

Представљање листа и кандидата се одвијало у емисији „На линији“ која се емитује од 10 до 12 часова.

Аутор емисије „На линији“ (Никола Божиновић) експлицитно и неприкривено пропагира своје политичко уверење и страначке симпатије („...ја заиста немам никакву дилему да је време да радикали дођу на власт“, емисија „На линији“ 30.04.2008. године, гостовање Гордане Поп Лазић). Политичко уверење се изражава исказивањем симпатија према одређеним политичким опцијама и личностима (СРС, у мањој мери ДСС; Војислав Шешељ, Томислав Николић, у мањој мери Војислав Коштуница). Уочена је ненаклоност према политичким опцијама и личностима које су, према мишљењу водитеља, на „супротној страни“ (ДС и ЛДП; Тадић и нарочито Чedomир Јовановић).

У емисији „На линији“ (30.04.2008. - гостовање Гордане Поп Лазић, потпредседнице СРС-а и 08.05.2008. гостовање Немање Шаровића, члана ИО СРС-а и кандидата за посланика) представници листе СРС су добили више простора за представљање.

Политички маркетинг је уредно означен. Није уочено емитовање плаћене промоције. Емитер је поштовао предизборну тишину.

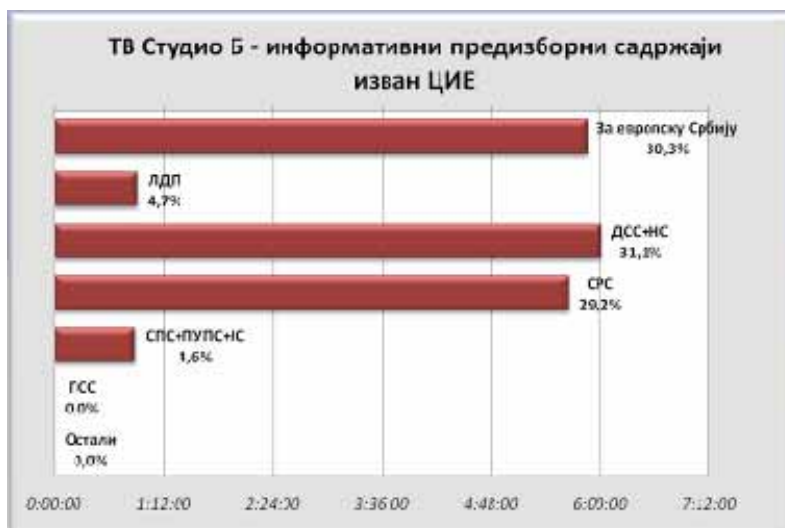
■ ТВ Студио Б

Скоро половина прекршаја из Упутства 1.2. начињени су 29.04., после чега је емитер почео да означава предизборни програм на прописани начин.

У терминима изван ЦИЕ емитован је предизборни блок са искључивом доминацијом трију листа: ЗЕС, ДСС-Нова Србија и СРС. Трајање блока је трајало између 10 и 20 минута. Остале листе нису биле заступљене у представљањима у интервалу који је посматран.

Редовне емисије: „Директно“ 29.04. (Томислав Николић), „Интервју гледалаца“ 01.05. (Ивица Дачић), „Интервју гледалаца“ 05.05. (Јоргованка Табаковић), „Директно“ 06.05. (Чedomир Јовановић), те „У сусрет“, ванредна емисија, 07.05. (Војислав Коштуница), нису обележене као предизборни програм иако су то недвосмислено по свом садржају биле.

У периоду мониторинга није било прекршаја Општег обавезујућег упутства у емисији Вести у 19 као централној информативној емисији. Само једном се поред ДСС-НС, ДС, СРС, ЛДП, СПС, ПСС, појавила у емисији „Вести“ и Зелена странка као учесник на локалним изборима.

Прекршаји изборне тишине нису регистровани.

Плаћени термини нису емитовани.

■ ТВ Ентер

У оквиру централне информативне емисије „Пресек“ у 18 часова извештаји су били неутрални. Емитоване су агенцијске вести ван којих није било других коментара и ставова.

У оквиру централне информативне емисије „Пресек“ у 18 часова 29.04.2008. емитовано је 6 прилога у вези са изборима изван означеног предизборног блока.

Изван централне информативне емисије предизборни садржаји емитовани су у редовним емисијама, у којима нису били прописно обележавани. Неозначени предизборни програм (Упутство, прекршај 1. 2) забележен је у 4 наврата - у емисији „Београд у жижи“ дана 30.04. (Б. Србљановић), 06.05. (А. Вучић), 07.05. (А. Поповић), те 01.05. емисија „Није српски ћутати“ (Чедомир Јовановић).

Препорука РРА за комерцијалне радио и телевизијске станице о изнајмљивању термина у којој се препоручује да изнајмљени програмски простор у сврху предизборне пропаганде не прелази 120 минута укупног дневног програма прекршена је 5 пута.

Препорука РРА за комерцијалне радио и телевизијске станице о изнајмљивању термина у којој се препоручује да изнајмљени програмски простор у сврху предизборне пропаганде у термину између 18 и 22 часа не прелази 30 минута прекршена је 8 пута.

Телевизија Ентер 09.05.2008. (предизборна тишина) у ЦИЕ „Пресек“ у 18 часова као и у „Вестима“ у 16 часова и у другој информативној емисији „Пресек“ у 22 часа емитовала је снимак протеста испред зграде владе на којем се виде функционери ЛДП-а Чедомир Јовановић и Биљана Србљановић. Вест гласи: „*Присталице ЛДП-а предвођене лидером Чедомиром Јовановићем протествовали испред зграде владе због најављене ратификације гасног споразума са Русијом...*“

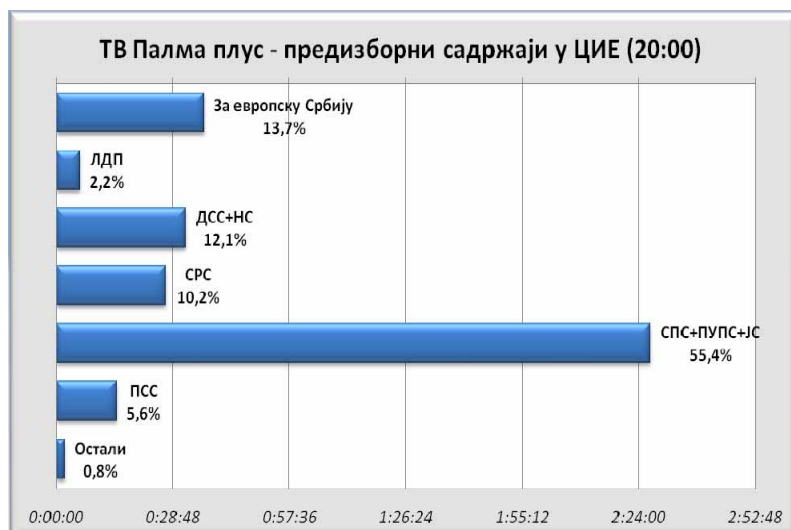
Дана 10.05. и 11.05. нису регистровани случајеви прекршаја предизборне тишине.

Током посматраног периода нису забележене вредносне оцене које би фаворизовале или дискриминисале ни једног од учесника у изборној кампањи.

■ ■ ■

ТВ Палма плус

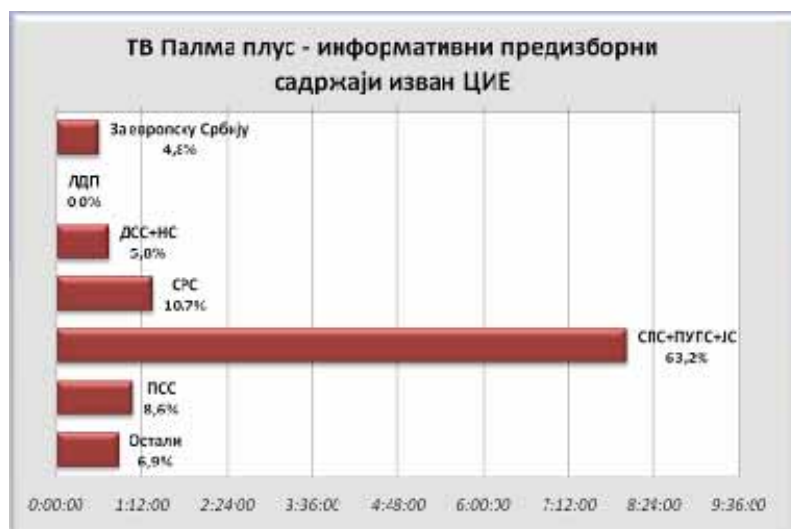
У свим сегментима предизборног програма (унутар ЦИЕ и изван) упадљива је несразмера предизборних садржаја у корист листе СПС-ПУПС-ЈС.

Фаворизовање ове коалиције вршено је кроз давање далеко више простора у свим информативним и предизборним емисијама, репризирању појединих предизборних активности и конвенција ове коалиције - што се односи на локалне и парламентарне изборе подједнако.

Заступљеност предизборних садржаја се исказује приближно у сразмери 2:1, што значи да листа СПС-ПУПС-ЈС има око два пута више простора него све преостале листе заједно.

Прилози о активностима листе ЛДП нису били тонски покривени, за разлику од прилога о осталим листама.

У централној информативној емисији „И би дан“ ван изборних блокова праћене су активности локалне самоуправе, емитоване изјаве лидера и осталих челника ЈС, као и њихових коалиционих партнера, разним поводима у домену свакодневних активности на целој територији општине Јагодина, при чему су врло често те активности и изјаве биле очигледно у директној функцији кампање како на локалном, тако и на републичком нивоу

(показивали се резултати рада, свакодневно су интервјуисали мештане и посетиоце - посебно млађу популацију, преносећи њихова дивљења и похвале на рад локалне самоуправе и позивање на гласање за ту опцију на свим нивоима, критика дуге опције и сл). Како је све ово емитовано изван предизборног блока, могло би се подвести под кршење Упутства 1.10 (индиректна кампања).

Упутство 1. 4. (сви плаћени термини морају бити најављени и одјављени као предизборни програм) прекршен у 2 наврата.

Препоруке комерцијалним радио и телевизијским станицама о ограничењу времена за плаћене термине није поштована 11 пута, најдуже 05.05. када је емитован митинг коалиције СПС-ПУПС-ЈС (4 сата). Овај митинг није на почетку и на крају означен као предизборни програм, што је уједно прекршај Упутства 1.4.

Нису забележени прекршаји предизборне тишине.

■ ■ ■

■ ТВ Бачка

У програму ТВ Бачка нису уочене никакве неправилности у погледу поштовања предизборне регулативе. Предизборни маркетинг је био прописно обележен, у информативним емисијама предизборни програм је био обележен, емисије у којима се представљају кандидати политичких странака су биле означене непрекидном ознаком „Избори 2008“.

Ипак, дана 05., 06., 07. и 08.05. емитовани 35 мин. документарни филмови о општини Врбас - реконструкција, напредак града, решавање проблема... Општинску власт у Врбасу обавља СРС.

Није било плаћене предизборне промоције, на шта ова телевизија и нема право као гласило јавног сервиса. Тиме је ова телевизија поправила своје понашање у односу на јануарске изборе.

Прекршај предизборне тишине није забележен.

■ ТВ Врање

У посматраном периоду кампање парламентарних избора од 21. априла до 11. маја, ТВ станица ТВ Врање о кампањи је извештавала у оквиру термина „Избори“ у информативној емисији Дневник ТВ Врања 1, 2 и 3, а преузимала је и Дневник 2 РТС 1. Такође, о изборима и делатностима носилаца листа извештавано је у оквиру емисија „Представљања“, као и у емисијама „Крајње искрено о...“, „Акција уместо приче - Млађан Динкић на југу Србије, „Поглед с Олимпа“, „Актуелно“ „Сурдуличка хроника“, „Хроника Владичиног Хана“.

У емисији Дневник 2 и 3 ТВ Врања носиоци листа били су подједнако заступљени. Што се кампања приближавала крају, у блоку „Избори“ регионалног дневника на прво место долазила је листа СПС-ПУПС-ЈС, али су јој противтежа били извештаји из блока „Избори“ Дневника РТС 1, тако да се може рећи да је извештавање било избалансирано.

На ТВ Врање се догодио инцидентан случај у вези са директорком Оливером Ђорђевић, функционерком ДСС-а и кандидатом ДСС-а за посланика. Мирослав Нешић, функционер ДС-а 24. априла је на ТВ Врању упутио примедбу да по закону директор регионалне ТВ Врање не може да обавља ову функцију док су избори, због сукоба интереса. (Представку у вези са овим случајем је примила и РРА). Истог дана прочитано је и реаговање директорке Ђорђевић, у којем се каже да је то „притисак на уређивачку политику и покушај дисквалификације мене као кандидата за посланика ДСС-а“. Овај случај је био актуелан до завршетка предизборне кампање.

У Дневнику 2 ТВ Врање 30. априла у „хеду“ је спроведена нерепрезентативна анкета пролазника о Споразуму о стабилизацији и придруживању без наручиоца - прекршај Упутства 1.5 и 1.6. .

Плаћених термина није било, чиме је ова телевизија поштовала своју законску обавезу као гласило у статусу јавног информативног сервиса.

Први дан предизборне тишине није поштован:

Министар просвете др Зоран Лончар (ДСС) 9. маја након обиласка нове средње медицинско- хемијско-технолошке школе у Врању, дао је тонску изјаву: „Образовање мора да буде приоритет сваке наредне Владе републике Србије, што подразумева много веће инвестиције него што је то Влада предузимала ове године... три пута више је Влада ове године дала за изградњу жичара, него школских објеката... и зато заиста мислим, ако треба да идемо европским путем, уверен сам да ће Србија након ових избора наставити свој европски започети пут са Косовом и Метохијом као саставним делом... онда тај пут морамо да градимо по европским стандардима и принципима... уверења сам да никада више неће седети у Влади министри којима су жичаре важније него школе и образовање наше деце, које чини будућност наше државе.“

Напомена: Једино је 11. маја блок *Представљања* на крају одјављен као што је најављен - са насловом *Избори 2008*.

■ ТВ Ју Еко

Уочено је да овај приватни емитер својом уређивачком политиком отворено подржава Демократску странку и Савез војвођанских Мађара, а то су странке које чине локалну власт у Суботици.

Коалиције окупљене око ове две странке на републичком, покрајинском и локалном нивоу, добиле су далеко више времена испред осталих политичких актера.

У централној информативној емисији на српском језику „Инфо блок“, листа око ДС-а имала је у посматраном периоду 12 прилога, Мађарска коалиција 7, Коалиција „За Војводину-Суботицу“ (ЛСВ и ЛДП) 6, Српска листа (СРС, ДСС-НС, СПС) 3, Буњевачка странка 2 и по један прилог „Друштво Русина“, коалиција ГГ „Да Суботици сване“ и коалиција ДСС-НС.

Прилози су монтирани у неколико наврата тако да су више били су у функцији кампање једне листе. Пример пристрасне монтаже могао се видети у прилогу у „Инфо блоку“ од 3. маја: поводом информације о нападу на активисте покрета „Европа нема алтернативу“, новинар телевизије без полицијског саопштења констатује да су то учиниле присталице ДСС-а и тонски пушта једног од нападнутих младића. Након тога у прилогу следи врло кратак деманти ДСС-а, а потом дуги цитати изјава и осуда напада из ДС и ЛСВ.

Са првомајског ујутра на Палићу преношен и репризиран концерт Звонка Богдана), који је певао на бини облепљеној плакатима „Европске листе за Суботицу“, што је прекршај Упутства 1. 10 (индиректна кампања) - 3 прекршаја.

Упутство 1. 4. (*није дозвољена битна промена основног програмског концепта за стварање додатног програмског простора за плаћене промоције*) прекршено 8. маја. Комплетан програм тога дана од 16 часова до поноћи састојао се од изборних блокова и плаћених термина .

Одељак 4, препорука Савета РРА да у периоду од 18-22 сата емитер не би требало да прикаже више од 30 минута плаћених термина - 13 пута. Најдрастичнији пример је последњи дан кампање 8. мај када је 8 плаћених термина трајало 03:57'46".

Други прекршаји нису забележени. Блок политичких реклама био је и тоном и сликом јасно одвојен од остатка програма, плаћени термини били су јасно означени.

Емитер је поштовао предизборну тишину.

■ Регионална ТВ

Мониторинг је и у овом случају урађен на централној информативној емисији - Дневник у 19:00 сати, али и на Дневнику у 22:30, који је практично реприза првог, као и на другим информативним емисијама у оквиру предизборног програма.

Регионална телевизија Нови Пазар је као ни једна друга телевизија, која је била објекат надзора, претворена у предизборни инструмент једне партије и то „Бошњачке листе за европски Санџак - Сулејман Угљанин“. На предизборни програм је утрошено 29:43'19", више него на било којој другој телевизији. Само у једном дану, 08.05., „Бошњачка листа имала је 06:45'15" предизборног програма, од чега око пола сата предизборног програма „Јединствене српске листе“, а остали садржаји у прилог „Бошњачке листе за европски Санџак“. На овој телевизији је емитовано о „Бошњачкој листи...“ десет пута више садржаја него о свим осталим листама заједно.

Програм ове телевизије специфичан је и по обиљу негативних садржаја у односу на конкурентске листе.

У програму предизборног маркетинга ова телевизија је спроводила грубу манипулацију у циљу дискредитација листа које конкуришу „Бошњачкој листи за европски Санџак“.

Спот „За европску Србију“ - слика прва: фотографија Вука Драшковића, новијег датума, са уздигнута три прста, а испод лого коалиције „За европску србију“ уз број 1, са потписом - Тадић+Драшковић+Љајић. Гласајући за број један, гласате за...; слика друга: и даље остаје потпис, а следи снимак, и тонски (умонтиран, необележен као архивски) говора Вука Драшковића на скупу у Рашкој из 1990. године („...Ко подигне заставу која није српска...“); слика трећа: новији снимак Тадића и Љајића са неког скупа, и опет, онај с почетка, фотос Драшковића, да би се завршило са снимком Тадића, који аплаудира, и на крају још једном Драшковић с почетка, уз потпис - Коалиција-Тадић+Драшковић+Љајић 1.

Говор Вука Драшковића није означен као архивски материјал и недвосмислено је реч о малициозној монтажи. Није означено чији је спот тј. ко је платио његово емитовање. Спот је емитован у више наврата 28.04., 30.04., 02.05., 05.05. Повређен је Кодекс емитера 2.2. (Објективност), 2.3. (Непристрасност), 2.5.(Тачност), а разумно је претпоставити да је повређен и 1.4. (Забрана партијске припадности).

Спот Санџачка демократска партија почиње са - овај видео-материјал није препоручљив за млађе од 18 година. Скуп у Тутину, Р. Љајић: „Ја вас молим такође, немојте нападати никог другог осим СДА у овој кампањи“, следи умонтиран снимак 10.09.2006., вест - „На бирачком мјесту убијен одборнички кандидат СДА Санџака Руждија Дуровић“, слика мјеста убиства + снимак сахране + за убиство осуђени припадници обезбеђења председника СДП, Расима Љајића“ + бомба на кућу активисте СДА Махмута Хајровића, 14.11.2006., умонтиран снимак + „за убиство и покушај убиства осуђени припадници обезбеђења председника СДП Расима Љајића“ + члан СДА Санџака Хасан Дупљак поливен бензином и запаљен, умонтиран снимак.

Регионална ТВ се уплиће у спор између ТВ Тутин и СДП у вези са незадовољством СДП начином како је на ТВ Тутин приказан њихов скуп. Приказује се реакција ТВ Тутин, која је сама по себи некоректна и ствара утисак да на скупу СДП-а доминирају присталице „Бошњачке листе за европски Санџак“ (30.04.).

„Интервју“ са Бајрамом Омерагићем, представником „Бошњачке листе...“ и председником владиног савета за равномеран економски развој (04.05.), необележен предизборни програм, (кајрони БЛ), садржај интервјуа великим делом негативна кампања у односу на остале странке - СДП, ЛДП, ДС, Г17плус. Прекршај Кодекса 1.4. (Забрана партијске припадности) и Упутства (Индиректна политичка пропаганда)

Разговор са Есадом Џуџевићем, оснивачем и директором Центра за бошњачке студије, председник ИО Бошњачког националног вијећа, поводом дана Бошњачке заставе (реприза). Прекршај Кодекса 1.4. (Забрана партијске припадности) и Упутства (Индиректна политичка пропаганда)

Предизборни програм, Лига за Сјеницу - др Есад Зорнић и Г17плус (06.05.), као и Санџачка демократска унија - Европска унија-Зехнија Булић (07.05.), није дошло до представљања: новинар ТВ Регионална у оба случаја је саопштио како је уредно упућен позив носиоцима ове листе, и у више наврата уговорано њихово представљање, али они се нису одазвали позиву.

У емисије политичког маркетинга (апсолутна доминација „Бошњачке Листе за европски Санџак - др Сулејман Угљанин“). Емитер се апсолутно није обазирао на законску обавезу о ограничењу пропагандног програма у сату - 02.05. само једна емисија политичког маркетинга трајала је 24'54". Само у једном сату 05.05. (од 18:00 до 19:00), било је укупно 36'49" различитих пропагандних садржаја.

Изнајмљени термини формално нису емитовани.

Програм ТВ Регионална представља у целини фундаментално кршење предизборне радиодифузне регулативе.

■ ТВ Чачак

У оквиру централне информативне емисије „Гласника“ у 20 часова извештаји су били неутрални. Емитоване су агенцијске вести ван којих није било других коментара и ставова.

Током посматраног периода није забележено фаворизовање нити дискриминација ни једног од учесника у изборној кампањи.

Прекршај Упутства 1. 2 примећен је једном (30.04.2008.) - емисија „Округли сто“ није имала одјавну шпицу.

ТВ Чачак се оглушио о законску забрану емитовања плаћених термина (Упутство 2. 3) и као гласило у статусу јавног сервиса емитовао је плаћену предизборну промоцију и то у 30 наврата, која при томе 18 пута није била правилно обележена (без одјавне шпице).

■ ■ ■

■ ТВ Шабац

Емитер у статусу јавног сервиса емитовао је изнајмљене термине на шта нема право по Закону о радиодифузији. Термини су изнајмљени у осам наврата од 23. априла до 8. маја, у укупном трајању од преко шест сати.

Током посматраног периода уочено је фаворизовање листе ЗЕС.

Представници ове листе су добили више простора за представљање у политичким емисијама („Црно бела Србија“, „Шабачка хроника“, „Страначка хроника“). ТВ Шабац је директно преносио конвенцију ове листе која се одржала 28.04.2008. у Прњавору. Није забележено да је преношена конвенција неке друге листе.

ТВ Шабац је 07.05.2008. преузео емисију „Увећање“ са канала Б92 Инфо у којој су гостовали Милош Милошевић, садашњи градоначелник и кандидат за градоначелника из ДС-а, Зоран Николић из ДСС-а и Слободан Николић из Народне сељачке странке. Реч је о прекршају Упутства 1.8 (преузимање предизборних програма од других емитера).

Предизборни садржаји нису били означени у седам наврата (Упутство, 1.2.)

Политички маркетинг био је одвојен сликом и тоном од ЕПП блокова.

Није регистрован прекршај предизборне тишине.

ПРИЛОГ

ИЗБОРНЕ ЛИСТЕ ЗА ИЗБОРЕ ЗА НАРОДНЕ ПОСЛАНИКЕ У НАРОДНУ СКУПШТИНУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ 11. МАЈ 2008. ГОДИНЕ

ИЗБОРНЕ ЛИСТЕ ЗА ИЗБОРЕ ЗА НАРОДНЕ ПОСЛАНИКЕ У НАРОДНУ СКУПШТИНУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ 11. мај 2008. године

Red. број	Naziv liste	Broj kandidata
1.	ЗА ЕВРОПСКУ СРБИЈУ - БОРИС ТАДИЋ	250
2.	ЛИБЕРАЛНО ДЕМОКРАТСКА ПАРТИЈА - ЧЕДОМИР ЈОВАНОВИЋ	250
3.	Демократска Странка Србије - Нова Србија - Војислав Коштуница	250
4.	СРПСКА РАДИКАЛНА СТРАНКА - Др ВОЈИСЛАВ ШЕШЕЉ	250
5.	Социјалистичка партија Србије (СПС), - Партија уједињених пензионера Србије (ПУПС) - Јединствена Србија (ЈС)	250
6.	БОШЊАЧКА ЛИСТА ЗА ЕВРОПСКИ САНЦАК - Др СУЛЕЈМАН УГЉАНИН	150
7.	МАЂАРСКА КОАЛИЦИЈА - ИШТВАН ПАСТОР	250
8.	Реформистичка странка - др Александар Вишњић	119
9.	ДА СЕ СЕЛО ПИТА - Народна сељчка странка - Маријан Ристичевић	63
10.	Покрет СНАГА СРБИЈЕ - Богољуб Карић	250
11.	ГРАЂАНСКА ИНИЦИЈАТИВА ГОРАНАЦА - ГИГ	25
12.	УЈЕДИЊЕНИ ВЛАСИ СРБИЈЕ - др Предраг Балашевић	171
13.	Војвођанска партија - мр Игор Курјачки	147
14.	РОМИ ЗА РОМА - МИЛОШ ПАУНКОВИЋ	72
15.	ЦРНОГОРСКА ПАРТИЈА - НЕНАД СТЕВОВИЋ	85
16.	УНИЈА РОМА СРБИЈЕ - Др РАЈКО ЂУРИЋ	200
17.	КОАЛИЦИЈА АЛБАНАЦА ПРЕШЕВСКЕ ДОЛИНЕ	9
18.	САВЕЗ БАЧКИХ БУЊЕВАЦА - МИРКО БАЈИЋ	7
19.	Покрет Моја Србија - Бранислав Лечић	139
20.	Народни покрет за Србију - Милан Парошки	114
21.	ПАТРИОТСКА СТРАНКА ДИЈАСПОРЕ - ЗОРАН МИЛИНКОВИЋ	44
22.	РОМСКА ПАРТИЈА - СРЂАН ШАЈН	42

Извор: Републичка изборна комисија (http://www.rik.parlament.sr.gov.yu/cirilica/propisi_frames.htm)